Dosarul nr. 2-14335/2025

2-25094157-12-2-02072025

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

29 octombrie 2025 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)
în componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Victor Sîrbu
Grefier Valeria Căinăreanu

examinând în ședință publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de *****Gheorghe către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată, -

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

La 15.05.2023, *****Gheorghe a depus acțiune în instanța de judecată către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii înaintate reclamantul a indicat că, reclamantul are calitate procesuală activă, fiind victima directă a încălcării dreptului garantat de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, constatat deja printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă. Conform art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă și art. 19 Cod civil, orice persoană lezată într-un drept recunoscut de lege are dreptul de a cere repararea integrală a prejudiciului.

Menționează că, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova este desemnat legal ca reprezentant al statului în litigiile privind repararea prejudiciilor cauzate prin faptele autorităților publice, inclusiv ale administrației penitenciare. Prin urmare, este legal introdus în proces, în conformitate cu art. 16 alin. (1) CPC.

Menționează că, statul, prin Ministerul Justiției, este responsabil pentru prejudiciile cauzate de administrația penitenciară (autorități subordonate), deci statul răspunde pentru prejudiciile cauzate de fapte ilicite ale autorităților publice.

Notează că, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, din 12.02.2024, cauza penală nr. *****, rămasă definitivă și irevocabilă s-a constatat că reclamantul a fost deținut timp de 820 de zile în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și 2848 de zile în Penitenciarul nr. 17 Rezina. Total: 3668 de zile în condiții inumane pentru care instanța a constatat încălcarea art. 3 CEDO. Printre nereguli se numără: „supraaglomerarea, condițiile sanitare precare, mucegai, alimentația inadecvată, lipsa aerisirii și accesului la apă potabilă etc.”, aspecte care au fost calificate drept

tratamente inumane și degradante. Aceste deficiențe structurale și continue au fost calificate de instanțele competente drept tratamente inumane și degradante, ceea ce confirmă nu doar existența unei încălcări grave a drepturilor fundamentale, ci și realitatea și gravitatea suferințelor morale provocate reclamantului, în mod direct și continuu.

Atrage atenția că, cererea este temeinic fundamentată atât în fapt, cât și în drept, având la bază o hotărâre judecătorească irevocabilă ce stabilește încălcarea art. 3 CEDO. Se respectă cerințele procedurale ale Cod de Procedură Civilă, fiind îndeplinite toate condițiile de admisibilitate.

Suplimentar mai indică că, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, din 12.02.2024, cauza penală nr. *****, rămasă definitivă și irevocabilă. În temeiul art. 123 alin. (2) Cod de Procedură Civilă, aceste fapte nu trebuie dovedite din nou, fiind obligatorii pentru instanța de judecată sesizată în prezenta cauză civilă, ci trebuie doar să se pronunțe asupra prejudiciului.

Cu referire la încălcarea drepturilor fundamentale partea reclamantă face trimitere la prevederile art. 3 CEDO și art. 24 din Constituția Republicii Moldova, „Nimeni nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante". De asemenea mai indică și art. 16 din Constituția Republicii Moldova, prevede obligația statului de a respecta și ocroti persoana.

În speță, statul nu a asigurat respectarea acestor garanții fundamentale.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul menționează că, a fost deținut începând cu 24.01.2014 și până în prezent, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 17 Rezina, în condiții constatate oficial ca fiind contrare art. 3 CEDO. Prin încheierea irevocabilă Judecătoriei Orhei din 12.02.2024 cauza penală nr. *****, instanța a reținut că: Penitenciarul nr. 13 Chișinău: 820 de zile în condiții inumane/degradante; Penitenciarul nr. 17 Rezina: 2848 de zile în condiții inumane/degradante; Total: 3668 de zile în condiții inumane pentru care instanța a constatat încălcarea art. 3 CEDO.

Atrage atenția că, condițiile menționate „supraaglomerarea, condițiile sanitare precare, mucegai, alimentația inadecvată, lipsa aerisirii și accesului la apă potabilă etc." au depășit pragul de severitate admisibil.

Susține că, suma de 104 de lei/zi reflectă o compensație rezonabilă conform jurisprudenței naționale constatată: - Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21.06.2021, cauza civilă nr. 2- 5924/2021, instanța de fond a admis cererea de chemare în judecată condamnatului Gaidarji Dmitri, către Ministerului Justiției al Republicii Moldova, și a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul condamnatului în mărime de 190 000 (una sută nouăzeci mii) lei, pentru încălcarea art. 3 din Convenție pe perioada constatată o perioadă total 1820 zile, după formula: 190 000 de lei / 1820 de zile = 104 de lei, deci instanța a calculat câte 104 de lei per zi de detenție în condițiile contrare art. 3 CEDO.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25.05.2022, cauza civilă nr. 2a-2853/2021, Curtea a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 21.06.2021, cauza civilă nr. 2-5924/2021.

Prin încheierea irevocabilă al Curții Supreme de Justiție din 25.01.2023, cauza civilă nr. 2ra-1479/2022, Curtea a considerat inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25.05.2022, cauza civilă 2a-2853/2021. Această metodă de calcul este rezonabilă, proporțională și corespunde standardului de „satisfacție echitabilă" consacrat de CEDO.

Reclamantul mai face trimitere la prevederile art. 3 Condiții inumane de detenție din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 24 din Constituția Republicii Moldova și Jurisprudența CEDO (Ostrovar, Mozer, Ciorap, etc.).

Cu referire la lipsa unui alt remediu intern efectiv menționează art. 13 CEDO, în coroborare cu jurisprudența CtEDO, menționează că nu există un mecanism administrativ eficient pentru a obține compensații. Această afirmație este întemeiată, în contextul Moldovei, unde remediul efectiv rămâne doar procesul civil.

Solicită partea reclamantă *****Gheorghe:

- încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în contul reclamantului *****Gheorghe, a.n. *****, IDNP: *****, a sumei de 381 472 de lei cu titlu de prejudiciu moral;

- încasarea sumei de 450 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată (taxa de stat și timbru).

La 19.09.2025, prin intermediul cancelariei Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), din partea pârâtului, Ministerul Justiției al RM, a parvenit referința pe marginea cererii de chemare în judecată, prin care autoritatea şi-a exprimat dezacordul cu acțiunea înaintată, solicitând respingerea acesteia ca neîntemeiată (f.d. 38-42).

În motivarea referinței pârâtul menționează că, aspectele privind condițiile de detenție, inclusiv prin prisma acordării unor despăgubiri, urmează a fi examinate în spiritul normelor instituite de legiuitor.

Atrage atenția că, pretențiile reclamantului, formulate în prezenta cerere de chemare în judecată, urmează a fi examinate prin prisma și în concordanță cu cuantumul expres prevăzut de lege pentru asemenea situații, astfel, încât nivelul de despăgubire să fie rezonabil și proporțional.

Potrivit art. 473^4 alineatele (3) și (4) din Codul de procedură penală, în cazul în care se constată că plângerile deținuților referitoare la condițiile de detenție sunt întemeiate, judecătorul de instrucție trebuie să ofere acestora despăgubire echitabilă pentru fiecare zi de detenție în aceste condiții. Respectiv, judecătorul de instrucție are la dispoziție două forme distincte de compensare a prejudiciului cauzat pentru detenția în condiții precare și anume: reducerea pedepsei și/sau acordarea unei despăgubiri bănești. Subsecvent, alin. (6) specifică că persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă.

Mai indică că, a doua formă de despăgubire presupune încasarea, în favoarea deținutului, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale (art. 473^4 alin. (5) din Codul de procedură penală), pentru fiecare zi în care persoana a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

Cu referire la lipsa probelor privind prejudiciului moral suferit partea pârâtă că, potrivit încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 12 februarie 2024, prin urmare

fiind constatat faptul că reclamantul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Prin acțiunea formulată, reclamantul solicită acordarea sumei de 381 472 (trei sute optzeci și unu mii patru sute șaptezeci și doi) lei cu titlu de despăgubire, indicând asupra faptului că această sumă ar asigura o compensație echitabilă și rezonabilă a prejudiciului suferit.

Evidențiază că, simpla constatare a încălcării art. 3 CEDO, nu presupune automat acordarea de despăgubiri dacă nu este dovedit prejudiciul. Mai mult decât atât, potrivit hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09.10.2006, cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințe psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni/inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea. Or, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra circumstanțele suferințelor pretinse ca fiind cauzate, toate argumentele invocate, întru motivarea pretenției de încasare a despădurii solicitate, purtând un caracter strict formal.

Prin urmare susține că, reclamantul Gheorghe Bogdan, nu a prezentat nicio probă directă care să demonstreze suferința morală invocată, totodată nu simt anexate rapoarte psihologice, medicale, documente care să reflecte impactul negativ al condițiilor de detenție.

Notează că, instanțele naționale sunt în măsură să aprecieze în mod concret condițiile de detenție a persoanelor deținute și să stabilească cuantumul despăgubirii acordate pentru repararea prejudiciului moral cauzat de condiții care aduc atingere demnității umane. 0 astfel de evaluare trebuie să se efectueze în conformitate cu practica națională și trebuie să țină cont de nivelul de trai al țării în cauză, chiar dacă astfel se ajunge la acordarea unor sume mai mici decât cele pe care Curtea le-ar fi acordat în cauze similare [Shmelev și alții împotriva Rusiei (dec.), nr. 41743/17 și alte 16, pct. 91,17 martie 2020, cu trimiterile citate acolo, Bizjak vs. Slovenia, cauza Mandic și Jovic împotriva Sloveniei, cauza Stella și alții vs. Italia, cauza Domjan vs. Ungaria].

Relatează că, în așa fel, pentru fiecare caz în parte, judecătorul, la stabilirea cuantumului despăgubirii, urmează să ia în considerare perioada în care reclamantul a fost supus condițiilor de detenție precare, această durată fiind un factor important în aprecierea prejudiciului moral suferit de persoana în cauză.

Cu privire la caracterul vădit disproporționată al sumei solicitate menționează că, în raport cu perioada constatată de deținere în condiții precare, precizează că nu este argumentată solicitarea privind încasarea sumei respective, în situația în care legea prevede încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Totodată relevă că, pe marginea despăgubirii solicitate, subliniază că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată.

Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice.

Subsecvent notează că, prin noțiunea de prejudiciu moral se înțeleg suferințele psihice sau fizice cauzate prin acțiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparțin persoanei din momentul nașterii sau la bunurile dobândite prin lege (viața, sănătatea, demnitatea și reputația profesională, inviolabilitatea vieții personale, secretul de familie și personal).

Astfel, cu referire la caracterul solicitărilor formulate, precizăm că reclamantul nu a probat și nici argumentat prin ce s-a manifestat cauzarea prejudiciului și respectiv - necesitatea compensării prejudiciului moral de către Ministerul Justiției. Or, astfel cum învederează art. 2022 alin. (1) Cod civil, se observă lipsa unei atestări și probări că anume Ministerul Justiției este persoana care a realizat acțiuni/inacțiuni ce au determinat apariția unui prejudiciu ori fiind acel izvor de pericol pentru care reclamantul a pretins suportarea unor daune, persoană de la care urmează a fi solicitată o anumită compensație. Alegațiile reclamantului, în raport cu ansamblul circumstanțelor de fapt și de drept invocate, nu-și găsesc confirmare prin prisma pertinenței acțiunii formulate.

Prin urmare, din conținutul prezentei acțiuni, nu se observă o argumentare juridică privind compensarea prejudiciului suportat, din contul entității specificate (Ministerul Justiției). Or, urmează a fi realizată o delimitare dintre instanța de judecată și nemijlocit Ministerul Justiției, fiind organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate încredințate, conform pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 698 din 30.08.2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției: (1) reforma sistemului justiției și de drept; 2) creația legislativă și perfecționarea legislației; 3) informația juridică, evidența și sistematizarea legislației; 4) relații internaționale pe segmentul justiției și drepturilor omului; 5) reprezentarea Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului; 6) reprezentarea Guvernului în Parlament și la Curtea Constituțională; 7) reprezentarea intereselor statului în instanțele judecătorești; 8) profesii și servicii juridice; 9) politici punitive ale statului; 10) administrarea, în limitele stabilite de lege, a instanțelor judecătorești. 11) înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali; 12) organizații necomerciale; 13) actele de stare civilă; 14) expertiză judiciară; 15) anticorupție și integritate 16) arhivă și ținerea lucrărilor de secretariat). Acest fapt determină din start, sub aspectul caracterului pretențiilor formulate, netemeinicia prezentei acțiuni.

Reieșind din cele menționate supra, Ministerul Justiției consideră că cererea reclamantului este neîntemeiată, fapt pentru ce urmează a fi respinsă integral.

Reclamantul *****Gheorghe, în ședința de judecată nu s-a prezentat, prin cerere a solicitata examinarea cauzei în lipsă.

Pârâtul, Ministerul Justiției al RM, în ședință de judecată nu s-a prezentat, fiind înștiințat despre derularea procesului. Astfel, ținând cont de faptul că partea neprezentă în ședință de judecată a fost citată despre examinarea cauzei, instanța de judecată a dispus, examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Aprecierea instanţei de judecată:

Audiind participanții la proces, verificând legalitatea și temeinicia cerințelor reclamantului, studiind materialele cauzei, instanța de judecată ajunge la convingerea că cererea de chemare în judecată urmează a fi admisă parțial din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 5 CPC orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 121 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 240 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Din materialele cauzei, rezultă că, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina nr. ***** din 12.02.2024, rămasă definitivă și irevocabilă s-a constatat că reclamantul a fost deținut timp de 820 de zile în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și 2848 de zile în Penitenciarul nr. 17 Rezina. Total 3668 de zile în condiții inumane pentru care instanța a constatat încălcarea art. 3 CEDO. Printre nereguli se numără: „supraaglomerarea, condițiile sanitare precare, mucegai, alimentația inadecvată, lipsa aerisirii și accesului la apă potabilă etc.”, aspecte care au fost calificate drept tratamente inumane și degradante (f.d. 8-27).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25.05.2022, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Conform art. 16 Cod civil,

(1) Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;

h) încasarea dobînzii de întîrziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului;

j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;

k) alte căi prevăzute de lege.

(2) Metodele de apărare prevăzute la alin. (1) pot fi invocate dacă sînt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Conform art. 19 Cod civil,

1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).

(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).

(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

(6) În locul reparării prejudiciului patrimonial conform alin. (2) și (5), persoana lezată poate cere de la cel care răspunde de prejudiciu recuperarea întregului profit pe care acesta l-a obținut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică doar dacă legea ori contractul prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.

Conform art. 2036 Cod civil,

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

Conform art. 473⁴ Cod procedură penală,

3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

(5^1) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare.

(6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea

pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă.

Conform art. 167[1] Cod de executare,

Se interzice supunerea oricărei persoane aflate în executarea unei pedepse la tortură, tratamente cu cruzime, inumane sau degradante ori la alte rele tratamente.

Conform art. 168 Cod de executare,

(1) Condamnatul are drepturile, libertăţile şi obligaţiile cetăţenilor Republicii Moldova, cu excepţiile şi restricţiile stabilite de prezentul cod şi de actele normative adoptate în conformitate cu acesta. Restricţia drepturilor proclamate în art.20-24 din Constituţia Republicii Moldova nu se admite.

Conform art. 169 Cod de executare,

(1) Condamnatului i se garantează:

b) dreptul la apărarea şi respectarea de către instituţia sau organul care asigură executarea pedepsei a demnităţii, drepturilor şi libertăţilor pe care le are, inclusiv de a nu fi supus la tortură şi nici la pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum şi, indiferent de consimțământul său, unei experienţe medicale sau ştiinţifice care îi pune în pericol viaţa sau sănătatea, beneficiind, după caz, de măsuri de protecţie din partea statului.

În speță, în prezenta cauză obiectul îl constituie repararea prejudiciului moral suferit de reclamant în perioada executării pedepsei de detenție pe viață, în temeiul art. 14, art. 2036 și art. 2037 din Codul civil, coroborate cu dispozițiile art. 473[4] alin. (6) din Codul de procedură penală, care conferă persoanelor condamnate la detenție pe viață dreptul de a înainta acțiune civilă pentru obținerea de despăgubiri bănești, în condițiile în care acestea nu pot solicita reducerea pedepsei ca formă alternativă de compensare.

La caz, instanța reține că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina nr. ***** din 12 februarie 2024, s-a constatat că reclamantul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului pentru o perioadă totală de 3668 de zile, din care 820 de zile în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și 2848 de zile în Penitenciarul nr. 17 Rezina.

Potrivit art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane.

Subsecvent, instanța este ținută de constatările instanței privind la condițiile necorespunzătoare de detenție, caracterizate prin supraaglomerare, condiții sanitare precare, prezența mucegaiului, alimentație inadecvată, lipsa aerisirii și accesul limitat la apă potabilă.

Asrt. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră una dintre valorile fundamentale ale societății democratice, interzicând tortura și tratamentele inumane sau degradante, fără a admite derogări în nicio circumstanță.

Jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (Kudła c. Poloniei, Ostrovar c. Moldovei, Valentin Baștovoi c. Republicii Moldova și Rezmiveș și alții c. României) reamintește că statul trebuie să asigure condiții de detenție compatibile cu

respectarea demnității umane și să se asigure că modalitatea și metoda executării măsurii privative de libertate nu supun persoana unui stres ori unei suferințe de o intensitate care depășește nivelul inevitabil inerent detenției.

Condițiile constatate în speță, prin natura și durata lor au depășit pragul minim de gravitate necesar pentru a constitui tratamente contrare art. 3 din Convenție.

La fel, instanța atestă că reclamantul *****Gheorghe are calitate procesuală activă, fiind victima directă a încălcării dreptului garantat de art. 3 din Convenție, fapt constatat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

Conform art. 473⁴ din Codul de procedură penală, reglementează modalitățile de compensare a prejudiciului cauzat prin detenția în condiții necorespunzătoare. Conform alin. (3) al acestui articol, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenție pot solicita cu titlu de despăgubiri reducerea pedepsei. Alin. (6) al aceluiași articol prevede că persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă pentru obținerea de despăgubiri bănești.

Reclamantul, fiind condamnat la detenție pe viață, se încadrează în această categorie specială prevăzută de lege, având astfel dreptul de a solicita despăgubiri bănești pe calea acțiunii civile.

Cu privire la întinderea prejudiciului moral, instanța consideră că suferințele psihice și fizice cauzate reclamantului prin deținerea în condiții inumane și degradante pentru o perioadă îndelungată sunt evidente și rezultă din încălcarea constatată.

Contrar argumentelor părții pârâte, prejudiciul moral în cazul încălcării art. 3 din Convenție nu necesită probe suplimentare privind suferințele concrete, întrucât însăși constatarea tratamentului inuman sau degradant presupune, prin definiție cauzarea suferințelor care depășesc pragul minim de gravitate.

Cu privire la cuantumul despăgubirii, instanța observă că art. 473⁴ alineatul (5) din Codul de procedură penală prevede că despăgubirea bănească se acordă în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care persoana a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Reclamantul a solicitat suma de 381 472 lei pentru 3668 de zile de detenție în condiții necorespunzătoare, ceea ce echivalează cu aproximativ 104 lei pe zi.

Instanța apreciază că, reclamantul a invocat practică judiciară care ar fi stabilit acest cuantum, însă determinarea despăgubirii trebuie să țină cont de prevederile legale în vigoare și de circumstanțele concrete ale cauzei.

Analizând jurisprudența Curții Europene în cauze similare împotriva Republicii Moldova, precum Șișanov contra Moldovei, Draniceru contra Moldovei și Hadji contra Moldovei, instanța constată că sumele acordate pentru încălcarea art. 3 din Convenție variază între 3 000 și 10 000 euro, în funcție de durata detenției în condiții necorespunzătoare și de gravitatea încălcării.

Instanța consideră că acordarea sumei de 50 lei echivalentul 1 unitate convențională pentru fiecare zi de detenție în condiții necorespunzătoare reprezintă o compensație echitabilă și proporțională cu prejudiciul suferit.

În stabilirea acestui cuantum, instanța a luat în considerare și faptul că reclamantul a

fost expus condițiilor necorespunzătoare în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și nr. 17 Rezina. Totodată, durata excepțional de lungă a detenției - 3668 de zile, justifică acordarea compensații substanțiale având în vedere efectul cumulativ al tratamentului degradant asupra integrității psihice a reclamantului. Astfel, pentru perioada totală de 3668 de zile, despăgubirea se va ridica la suma de 183 400 lei.

Instanța consideră că această sumă reprezintă o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, fiind proporțională cu gravitatea încălcării și cu durata acesteia.

Subsecvent, analizând materialele cauzci, instanța consideră că acordarea sumei de 50 lei echivalentul 1 unitate convențională pentru fiecare zi de detenție în condiții necorespunzătoare reprezintă o compensație echitabilă și proporțională cu prejudiciul suferit. Suma se încadrează în limita prevăzută de lege și asigură o reparație adecvată pentru încălcarea dreptului fundamental, ținând cont totodată de nivelul de trai din Republica Moldova și de practica judiciară națională în materie. Astfel, pentru perioada totală de 3668 de zile, despăgubirea constituie 183 400 lei.

Cu privire la argumentele părții pârâte privind lipsa probelor concrete privind suferințele reclamantului și la caracterul disproporționat al sumei solicitate nu pot fi reținute. Or, prejudiciul moral rezultă încălcarea art. 3 din Convenție, cuantumul stabilit de instanță respectă limitele legale și principiile proporționalității și echității.

În plus, reclamantul a fost expus condițiilor necorespunzătoare pentru o perioadă extrem de îndelungată - 3668 de zile, ceea ce amplifică intensitatea prejudiciului moral suferit, având în vedere efectul cumulativ al tratamentului degradant asupra psihicului uman, aspect recunoscut în jurisprudența Curții Europene.

Totodată, argumentul pârâtului privind lipsa calității procesuale a Ministerului Justiției este neîntemeiată, având în vedere atribuțiile legale ale autorității publice în reprezentarea statului în litigiile privind răspunderea statului.

Subsecvent, instanța concluzionează că statul nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a asigura reclamantului condiții de detenție conforme cu standardele minime impuse de art. 3 din Convenție. Iar, încălcarea constatată prin hotărâre judecătorească irevocabilă, generează obligația statului de a acorda victimei o reparație echitabilă.

Astfel, în virtutea celor expuse, instanța de judecată consideră că, acordarea despăgubirii, cu titlu de prejudiciu moral, reclamantului *****Gheorghe, care a fost deținut o perioadă totală de 3668 de zile, din care 820 de zile în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și 2848 de zile în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în sumă de 183 400, cauzat prin încălcarea condițiilor de detenție care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, este rezonabilă, suficientă și echitabilă, în limitele cuantumul stabilit la art. 473^4 Codul de procedură penală.

Cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru și cheltuielile de judecare a cauzei.

Conform art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia

i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Instanța atestă că, taxa de stat și taxa de timbru aferente prezentei cauze au fost achitate de către Penitenciarul nr. 17, la solicitarea părții reclamante. În aceste condiții, reclamantul nu a suportat efectiv cheltuieli, iar mecanismul compensării cheltuielilor de judecată prevăzut de art. 94 alin.(1) CPC operează doar în limita cheltuielilor real suportate și dovedite de partea care solicită compensarea.

Prin urmare, nu există temei legal pentru obligarea pârâtului la plata, în beneficiul reclamantului, a taxei de stat și taxei de timbru întrucât o asemenea încasare ar conduce la o îmbogățire nejustificată a reclamantului.

În conformitate cu prevederile art. art. 238-241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată, -

H O T Ă R Ă Ş T E :

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de *****Gheorghe către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, în contul reclamantului *****Gheorghe, a.n. *****, IDNP: *****, suma de 183 400 (una sută optezeci și trei mii patru sute) lei cu titlu de despăgubire pentru deținerea acestuia pe parcursul unei perioade de 3 668 (trei mii șase sute șaizeci și opt) zile în condiții contrare art. 3 din CEDO.

În rest, pretențiile reclamantului se resping ca neîntemeiate.

Hotărârea este cu drept de atac în ordine de apel în Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru, de la data pronunțării dispozitivului hotărârii.

Preşedintele şedinţei,
judecător **Victor Sîrbu**